

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert een vertaler zijn of haar weerbaarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Hans Kloos

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

De hel. Of beter gezegd: een hel. Het tijdschrift *Raster* liet een aantal vertalers zich wagen aan het gedicht 'pity this busy monster,manunkind' van E.E. Cummings (1894-1962), de eigengereide Amerikaanse dichter die zijn vertalers voor wel meer problemen stelde. Het eindigt zo:

(...) listen:there's a hell
of a good universe next door;let's go

Hij doet daar wat in veel moderne poëzie gebeurt. Een regel roept heel kort een toestand, een beeld op – een hel in dit geval – en de volgende regel begint daar dan aan te morrelen. Het gedicht verandert per regel zijn inhoud. Zo wordt de al aangehaalde titelregel op de volgende regel gevolgd door "not".

Buiten de poëzie zou dit "hell of a good universe" transformeren naar iets als een 'verdraaid', 'verdomd' of 'ontzettend goed heelal'. Of "a hell of a good" wordt, zoals bij een collega, samengenomen tot bijvoorbeeld *puik*. Maar ik wilde dat Nederlandse lezers in die een na laatste regel ook even iets zagen opdoemen dat in de slotregel alweer verandert. Dat lukt niet met de genoemde alternatieven.

Hoe hebt u het opgelost?

Met *God*. Of beter gezegd: *god*. De hel impliceert hem, en sommige *god*-woorden zijn net zo versterkend als 'a hell of a': *godsallermachtig*, *godgloeïend*, *godskolere*. Omdat Cummings fratsen uithaalt met woorden, één woord soms zelfs uitspreidt over twee of meer regels en er eerder in het gedicht al sprake is van een "fraai exemplaar van hypermagische // superalmacht" (dat volgens de doktoren "een hope-loos geval" is), leken mij dit goede slotregels:

(...) weet je:er is een god
vergeten goed heelal hiernaast;kom mee

Hans Kloos (1960) is dichter en vertaler Engels en Zweeds van onder meer Michael Ondaatje, Oprah Winfrey, Torgny en Astrid Lindgren, tv-series als *Flipper*, *Real Humans* en *Wallander*, en de opera *Dido and Aeneas*. Recent: David Jones' *Tussentijd* (Britse klassieker uit 1937) en Ruben Östlunds film *The Square* (winnaar Gouden Palm Cannes). Recent eigen werk: *De interviews* (2013, poëzie).

